

Lausunto

13.3.2018

Dno HVK/72/2018

LAUSUNTO: LUONNOS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI YHTEISKUNNAN TOIMINNAN KANNALTA MERKITTÄVISTÄ LENTOASEMISTA JA SATAMISTA (LVM/1616/03/2016)

Huoltovarmuuskeskus (HVK) on tutustunut luonnokseen valtioneuvoston asetukseksi yhteiskunnan toiminnan kannalta merkittävistä lentoasemista ja satamista. HVK ottaa tehtävänsä mukaisesti lausunnossaan kantaa huoltovarmuuteen ja varautumiseen liittyviin näkökohtiin. Huoltovarmuuden turvaamisen tavoitteena on väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta tärkeän kriittisen infrastruktuurin, tuotannon ja palveluiden toimivuus myös vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Huoltovarmuuskeskus toteaa luonnoksen yhteiskunnan toiminnan kannalta merkittävien lentoasemien ja satamien määrittelykriteereihin liittyen seuraavat näkökohdat:

- Pelkät volyymitiedot eivät kuvaa Suomen lentoasemien ja satamien yhteiskunnallista merkittävyyttä eivätkä siten sovellu yksinään niiden määrittämisen perustaksi.
- Luonnoksessa käytetyillä raja-arvoilla mikään Pohjanlahden satamista ei muodostu merkittäväksi. Kuitenkin Pohjanlahden satamilla on tärkeä rooli niiden palvelualueella sijaitsevien teollisuuslaitosten tuote- ja raaka-ainekuljetusten kannalta sekä tuonnissa että viennissä. Ne voivat myös jakaa tavarakuormaa erilaisissa liikenne- ja häiriötilanteissa sekä siten parantaa häiriönsietokykyä. Luonnoksessa satamien volyymitarastelussa otetaan huomioon vain ulkomaanliikenne, jolloin kotimaan rannikkoliikenteessä toteutettava polttoainejakelu jää kokonaan huomioimatta. Tällä jakeluliikenteellä on tärkeä merkitys yhteiskunnan toimivuudelle. Huoltovarmuusorganisaatio on määritellyt huoltovarmuuden kannalta kriittisiksi joukon satamia, joiden määrittämisessä on arvioitu paitsi volyymejä, myös niiden rakennetta sekä sataman käyttöä siinä tilanteessa, että Suomenlahden satamat eivät olisi käytettävissä.
- Monet Suomen satamat toimivat ns. landlord-periaatteella, jolloin sataman toiminnan kannalta oleellista on satamanpitäjien ohella satamaoperaattoreiden, huolintayritysten ja varustamoiden tietojärjestelmien muodostaman kokonaisuuden toimivuus.

- Huoltovarmuuden kannalta tärkeiksi lentoasemiksi on määritelty Helsinki-Vantaa, sen varakentät Turku ja Tampere sekä Pohjois-Suomea palveleva Oulu. Näiden lentoasemien toimintaan sekä valtakunnan laajuiseen ilmailuvalvontaan ja lentoliikenteen ohjaukseen tarvittavien Finavian ja ilmailun muiden osapuolien järjestelmien toimivuus on keskeistä.
- Huolimatta lentoliikenteen vähäisistä rahtivolyymeistä, niillä voi olla sisältönsä vuoksi huoltovarmuudelle tärkeä merkitys. Lentorahtina toimitetaan kuljetuksen nopeutta edellyttäviä kriittisiä tuotteita, esimerkiksi varaosia ja lääkkeitä, joiden arvo on määrään ja painoon nähden korkea. Käytännössä valtaosa lentorahdista kulkee matkustajakoneissa.
- Puolustusvoimien kannalta merkittävät lentoasemat ja satamat jäävät luonnoksessa esitetyillä kriteereillä kokonaan huomioon ottamatta.

Huoltovarmuuskeskus esittää, että yhteiskunnan merkittävien satamien määrittelyssä tarkasteltaisiin lastin määrän lisäksi myös sen rakennetta (tuonti, vienti, transito, rannikkoliikenne), minkä perusteella saataisiin paremmin käsitys sataman merkittävydestä. Yhteiskunnan kannalta merkittävien satamien ja lentoasemien toimivuus edellyttää toimijakokonaisuuden tietojärjestelmien toimivuutta sekä tiedonkulkua ja yhteistoimintaa eri toimijoiden välillä. Pelkkä sataman- tai lentoasemanpitäjän tarkastelu ei vastaa huoltovarmuuden tarpeita.

Huoltovarmuuskeskus

Raimo Luoma

Toimitusjohtaja

Raija Viljanen

Logistiikkapäällikkö